

НЕДОПУЩЕННЯ ПОРУШЕНЬ

У галузі прав людини порушення трапляються часто і за постійною схемою — до них доходить у визначених місцях і при певних обставинах. Розпізнання і пролом цієї схеми має принципове значення для захисту прав людини. Прагнучи запобігати випадкам катування у в'язницях, необхідно захищати людей перед арештами. Якщо влада, збираючи особові дані, намагається обмежити свободу артистичної чи інтелектуальної творчості, свободу сумління, слова чи преси, протидія цьому прецеденту може опиратись на обмеженні доступності даних через ліквідацію їх реєстрів. Тактики, що описуються у цій секції, опираються на обмеженні ситуацій, що сприяють порушенню прав людини.

Робітники захищаючи свої робочі місця, рятують фабрику перед закриттям: Використання відчужуваних приписів для реалізації економічних прав

Ліквідація підприємств і втрата людьми роботи, доводить до бідності окремих людей, родин і цілих спільнот. Недавня економічна криза в Аргентині спричинила закриття або банкрутство багатьох підприємств.

Працівники в Аргентині чинили спроби запобігання закриттю своїх закладів, продовжуючи працювати навіть після того, як дійшло до банкрутства підприємства їх роботодавця. Близько 200 із „оздоровлених” фабрик (*fabricas recuperadas*), врятовано саме працюючими там працівниками, які використали мало знайоме право відчуження (експропріації) для запобігання перейманню обладнання кредиторами і вчинення спроби набуття власності фабрик, що належали до різних секторів – від підприємств, що продукують морозиво чи металеву продукцію, аж по чотиризіркові готелі чи корабельні.

Аргентина, колись проголошена державою „економічного дива”, попала під кінець дев'яностих років у рецесію, що принесла убогість для багатьох аргентинців. Спонтанно розпочатий рух у відповідь на економічні проблеми, який полягав на перейманню фабрик працівниками, прийняв визначену форму.

Процес розпочинався через банкрутство або залишення підприємства його власником. Працівники переймали заклад і спільно ним керували, запобігаючи усуненню власниками машин і обладнання, одночасно звертаючись до суду з метою призначення їм права до керування підприємством як форми відшкодування за несплачену заробітну плату. Такий дозвіл надавався на підставі законів, що початково мали служити для реалізації локальною владою відчужень у зв'язку з виконанням публічних завдань. Робітники мають погодитись на виплату власникам у визначеному часі вартості їх акцій, зарплати виплачуються виключно з напрацьованих прибутків. Завдяки цій тактиці врятовано понад 10 000 робочих місць, а працівники в кільканадцяти „оздоровлених” фабриках знаходяться в процесі переймання у власність підприємств, що були ними зайняті.

Ідея використання законів права відчуження для обґрунтування переймання закладів народилась з відчайдушності, але потенціал цього методу виходить поза тільки утримання діяльності підприємства. Це крок на дорозі до обмеження бідності, що може розповсюдитись серед окремих спільнот; а також крок до покращення рівня життя. Цей метод є вираженням права на працю і належного рівня життя, закладених у Всесвітній Декларації Прав Людини.

Медіація в середині спільноти: Створювання альтернативних механізмів вирішення суперечок без участі поліції, що є потенційним порушником прав людини.

Ця тактика виводиться з переконання, що можна запобігти випадкам катування людей, яких затримано у відділках поліції, не допускаючи до того, щоб вони взагалі там опинялись через розв'язування конфліктів шляхом медіації поза судовою системою.

Діючий в Непалі Центр Допомоги Жертвам Катувань (Centre for Victims of Torture – CVICT) створив процедуру суспільної медіації, що є альтернативою для судово-кримінальної системи. Це дозволяє запобігти перебуванню людей у арешті, де 60% затриманих катуваннями примушується до складання пояснень.

CVICT провів дослідження найчастіших видів суперечок і опрацював для лідерів локальних спільнот, у тому числі жінок і Далітів (які належать до касты недоторканих) курс тренінгів щодо способів вирішення суперечок через суспільну медіацію, що опирається на правових законах. Така медіація є можливою для всіх незалежно від віку, статі, касты чи суспільного класу, а також у всіх справах, окрім злочинів, скоєних шляхом насильства. Щоби провести набір тренерів, CVICT організував масові зустрічі у кожній спільноті, що мала вказати кандидатів. Тренери пройшли навчання у галузі прав людини, локального права і методів розв'язування суперечок. Багато із тренерів, які вже мали досвід у медіації, могли розвинути свої навички. Ці тренери вчили потім наступних кандидатів.

Серед тренерів створювались комітети, які проводили медіацію в окремих округах. У складі кожного з комітетів було принаймні 30% жінок, а також принаймні один представник етнічної меншості, яка проживала у даній спільноті. Етапи і правила медіаційної процедури є ясно виражені, починаючи від пропозиції медіації; сторони виступають від власного імені.

Під час медіаційних сесій, від п'яти до дев'яти медіаторів працює між сторонами суперечки, які можуть залучати й інші особи, що їх підтримуватимуть. Медіаційний комітет пояснює правила і перебіг медіації, а сторони і особи, що їх підтримують, презентують свою справу. Медіатори залучають сторони до дискусії щодо доступних шляхів розв'язання конфлікту. Найчастіше, цим способом вдається випрацювати рішення, вказане якоюсь із сторін або спільнотою. Медіатори однак, мають також компетенцію до прийняття рішення про те, що є необхідним - розслідування чи судовий процес.

В трьох округах, які ввели цей механізм, система медіації спричинилась до зміцнення виміру справедливості і покращення дієвості системи реалізації влади. Відбулося значне обмеження числа арештів; у перші роки дві треті справ, що були предметом медіації, були цим способом вирішені, а тільки одна третя потрапила на поліцію і до суду. Опрацьований CVICT проект суспільної медіації дозволив розв'язати багато суперечок, допоміг збудувати свідомість прав людини та обмежити конфлікти між родинами і сусідами. CVICT хоче розширити проект на 12 округів, де доступ до нього буде мати одна третя населення країни.

З огляду на факт, що у Непалі катування є часто використовуваним методом допитування, медіація є істотним способом запобігання цьому, тому що зменшує кількість арештів. Міцні аспекти цієї тактики це: збільшення доступу до виміру справедливості для осіб, які не мають інших шляхів вирішення суперечок; можливість внесення скарги проти заможного противника, а також навчання мешканців локальних спільнот сприйманню і розвиванню себе у ролі лідерів в своїх суспільствах.

Більшість з моїх знайомих працює у селі, з якого походить. Люди завжди нарікають, що їм багато часу займає вирішення суперечок і непорозумінь, що виникають. Коли вони можуть це зробити використовуючи медіацію, є більше часу на свої обов'язки, одночасно не наражаючи себе на насильство зі сторони поліції.

— Богендра Шарма, Центр Допомоги Жертвам Катувань, Непал

Ліквідація даних: Охорона свободи сумління і особистих прав через ненадання доступу владі до реєстрів особових даних.

В Сполучених Штатах діє загальнодержавна професійна організація із запобігання потенційним порушенням особистих прав і права на інтелектуальну свободу (яку розуміється згідно з Першою Поправкою до Конституції США як свободу сумління, слова, преси і зборів), обмежуючи число особових даних, які зберігаються.

Традиційно, бібліотекарі в цілих Сполучених Штатах протидіяли обмеженням інтелектуальної свободи, негайно знищуючи зайві каталоги даних, що стосувались позичок. Американське Товариство Бібліотек (American Library Association - ALA) — найбільша у світі організація, яка групує бібліотеки, і нараховує понад 64 000 членів — використала силу своїх впливів, виступаючи проти змін у федеральному праві, які обмежували захист конфіденційності даних, згромаджених бібліотеками.

В 48 штатах закони, які стосуються ведення книгозбірок, запевнюють таємність бібліотечних даних, що стосуються позик. Також етичний кодекс ALA і його політика конфіденційності даних захищають особисті права людей, які позичають книги. Закон Patriot Act з 2001 р., який ухвалено у відповідь на терористичні атаки 11 вересня, чітко однак уповноважує працівників федеральної

влади до перегляду реєстрів, що ведуться бібліотеками, а також публічних комп'ютерних пунктів з метою встановлення, які книжки позичаються користувачами бібліотек і які Інтернеті сайти переглядаються, що має бути одним зі способів протидії тероризмові.

Реагуючи на врегулювання Patriot Act, бібліотеки змінюють застосовувану політику переховування даних, щоб запевнити, що зайві дані негайно усуваються. ALA опрацювало також рекомендації щодо обмеження об'єму нагромаджуваних даних осіб, які позичають книжки, а також ліквідації всіляких записів даних, як тільки вони перестають бути потрібними. У цілій країні бібліотекарі, які зважаються на усунення даних, мають підтримку впливової загальнодержавної організації.

Будучи організацією, з якою рахуються в державі, ALA вживає відносно простий спосіб опору, який, завдяки тому, що знаходить застосування у цілій країні, не створює загрози для індивідуальних працівників бібліотек, які ним користуються. В інших обставинах, опір у такій формі, хоча цілком згідний з правом, може викликати репресії.

Документування знань корінних спільнот через Інтернет: Охорона культурних і економічних прав корінного населення через запис знань, які воно посідає.

Патентування приватними корпораціями традиційних знань, здобутих представниками корінного населення обмежує можливість ведення цією спільнотою життя відповідно до своїх традицій. Американська наукова організація діє на користь затримання цього процесу.

В рамках програми „Наука і Права Людини” Американське Товариство з Розвитку Науки (American Association for the Advancement of Science - AAAS) опрацювало просту в обслуговуванні інтернетну базу даних. Вона нагромаджує інформацію, що стосується традиційних знань зі сфери екології і має на меті недопущення патентування їх приватними підприємствами. База Traditional Ecological Knowledge Prior Art Database (T.E.K.*P.A.D.) є доступна на сайті <http://ip.aaas.org/tekrpad>.

Корінні мешканці регіонів цілого світу традиційно вирощували рослини і розробляли методи їх використання на користь своїх спільнот. Підприємства з розвинутих держав патентували в кількох випадках ці знання без згоди зацікавлених спільнот. Патенти дозволяють особам, які їх посідають контролювати вживання і продаж охоплених ними предметів, без вимоги поділу прибутками з корінними спільнотами. При певних обставинах, власник патенту може навіть заборонити цим спільнотам вживання і користування з власних знань.

База запобігає таким ситуаціям, оприлюднюючи знання корінних спільнот, що призводить до реалізації аргументу так званого „скорішого використання” (prior art). Винахід можна патентувати тільки тоді, коли він є новим рішенням, його можна застосовувати і він не має очевидного характеру. Якщо ж винахід, або дана інформація була вже раніше десь опублікована –доказом чого є документація стану техніки ще до видання патенту — з очевидних причин не можна її вважати за нову. Традиційні знання є виставленні на небезпеку патентування з зовні, тому що вони рідко публікуються, а якщо навіть – їх можна просто недогледіти.

Розміщення інформації в базі даних спричиняє, що вона є легко доступною для Патентного Департаменту Сполучених Штатів і інших патентних установ під час аналізу стану техніки в період перед виданням патенту. AAAS веде активний пошук інформації, що становить знання корінних спільнот, які не охороняються і розміщує їх в базі, для їх забезпечення.

T.E.K.*P.A.D дозволяє також на пересилання даних користувачами. Особи, які це роблять, зобов'язані довести, що мають згоду своїх спільнот. AAAS заохочує корінні спільноти до аналізу доступних варіантів, в тому числі – власну реєстрацію патенту, до того, як їх знання оприлюднять в базі. Опрацьований з цього питання підручник, який допомагає спільнотам оцінити доступні способи дій, можна знайти на Інтернет-сайті: <http://shr.aaas.org/tek/>.

На даний час, у базі T.E.K.*P.A.D. розміщено і охороняється перед патентним використанням інформація, що стосується 30 000 рослин, вирощуваних і перероблюваних корінними спільнотами.

Патентування приватними підприємствами традиційних знань, які є основою утримання даної корінної спільноти, може позбавити це суспільство його економічних і культурних прав. Коли спільнота не може користуватись власними знаннями або повинна вносити ліцензійну оплату, це загрожує знищенням її традицій і позбавляє суспільство способів утримання. Використання тактики запису і оприлюднення може запобігти цій ситуації.

Цікавим у цій тактиці є використання технології захисту права корінного населення на користування зі знань, які у деяких випадках нараховують сотні або і тисячі років. Інтернетні бази даних створювались також для того, щоби усвідомити й інші порушення, такі як високий ступінь отруєння середовища в бідних регіонах, розповсюджена корупція; вони служать також вчиненню тиску на зміни у політиці, які впроваджує влада.